

Рынок негелдезин ёзугаар

УЕ НЕГЕП КЕЛГЕН

Чуртта чоруп турар экономиктиг реформа кедээ ажил-агыйнын ажил-ишчилерин бо берге байдалдан канчаар уштугун үнерини оруктарын дилеп тыварычче албадап келген. Рынок харылааларынын үезинде кым ты...

Ооржак турда ындыг турган. Гараж эргелекчинин кызыррага кол инженерге, МТМ эргелекчининге чүкк апар, ындыг-даа болза ол ажырбас боор. Чүге дие бистер, чамдыкта бот-бодуруска бүүрүрешкеш, чүгү-даа кылдып албас таварыгдалар база тургулаар чорду.

Дээрден «хуулаазын» манап оларуу болзувусса, биске кымдаа дузалас, харын-даа бистерин чүк-чүктөн үлүг-биче «арастанган» элп чип казаттар, шап мындыг хевирлиг каржы-дошкун экономиктиг хоойлуут үеде «будун, дигринг» артары дээш демисел үезинде ажылдап, чурттап чор бис.

Мындыг байдалга маргы-жары-маргыжыл, кандыг-даа түнел кол тарай беривис. Ук техниктиг чөвүлел хуралга бистин чамдык тускай эртем-инженерлик боттарынын билини чавызын көргүзүп, шыналга, кижж бурзуун кызып ажылдаалынар, черле өскөрү шим-ченир дээр хөн чөгү илерей берген хевирлиг. Оон-биле эргелекчи, экономиктиг билигилерин билер шаа-биле та-йылбырлап, боттарыныс база өөренер болзувусса эки боор.

Россия Президентизинин билдингир Чарлыз ёзуугар карыгалаг ажылдаан будурулгелер дүжүп эгелген. Көзүдө байдал база нарын. Мал-маганын хуужулар, кол хөрөнгилерин үлөп бээр дээрле-ле ук коллективтерин багай ажил-даанынын түнелде-биле буурашкын болганы ол.

Чамдык тускай эртемнигер чавыс экономиктиг билини көргүзүп, чүгө алгы-биле күзөөрүн чедип алыр боттарлар-дыр. Ычангаш 1994 чылда мал чени белеткээр механизастаан бригадала-биле сүт-баран фермазын чангыс коллектив килер дүп кадып катза эки хире, чүгө дээрле демей-ле мал чени белеткээр бригадала фемага санаж, сиюлту, ситенил белеткээш, кыш, чай чок сөөртүр болбай. Чер ажилда үр аренаалыг бригадалы техник-биле аралгы болза андаа бичыгалаш, керээни үезин негелдезинге дүштүр чарып алганы-ла дээр. Тугуз, МТМ, автогаж, тарап шаны бо адарыларын ажылдаан санат үндүрүп, ажилдаанын эде-хере, кызара тургузары эржөөк чүгүлө апарган.

Чоокта чаа «Халын» совхоз-тун техниктиг чөвүлел хуралдыга совхозтун тускай эр-темнигер чыгып келгеш, чангыс чүүл айтыргыч чугаалашкан. 1993 чылдын түнелде-биле экономиктиг анализти кол экономист Татьяна Георгиевна Шишигина кылдып, моон сонгаар чүгү кылга экил дээрзин чугаалашкан. «Халын» совхоз 1993 чылдын түнелдерин-биле 60 млн. рубльге карыгалаг ажылдаан, манап кол карылга мал ажылдан болган. Чангыс чижек: орук садырына 14 млн. рубль орулагыч болуу турган, чүгө 1 млн. рубльди Черногорозский фабрикага дүжүгөн дүгүстөн алган бис. Чаш төл камгалап алыр талазы-биле совхозтун мал-чынылары өске чыгара болза даага эртен чылың черде эки болган. Чижээ, Олек Лавров республиканын мурнакчыларынын аразына кирип, машина-биле шаптанган. Эки чүвени эки дээр, манап мал ажылдын тускай эртемнигер эки ажылдаанар. «Моон сонгаар канчаар ажылдаар, канчалг арча-хевирлерин дилээр бис?» дээр, совхоз директор Юрий Доржуевич Бичнижик айтырып, боду ийи саналды кириптер.

Тыва Республиканын Чазанга ал эгелээш, шаттыг ажил-дакчыларга кызыллага чорудуп турда, бистер, келээ иш-чире база шимченип, кызыр-ылда кылып болур черлерин көрүп, боттарыныс азырап шылаар бис бе деп айтыргычтын, шынгын шиптир хүдээп алыр үе келген.

Россия Президентизинин билдингир Чарлыз ёзуугар карыгалаг ажылдаан будурулгелер дүжүп эгелген. Көзүдө байдал база нарын. Мал-маганын хуужулар, кол хөрөнгилерин үлөп бээр дээрле-ле ук коллективтерин багай ажил-даанынын түнелде-биле буурашкын болганы ол.

Техниктиг чөвүлел хуралдыга бригадалар аайы-биле чыштыран эртимдерин дүгүштүрүс. Кожуунуну көзүдө ажил-агый эргелекчинин база Көзүдө ажил-агый заманынын тускай эртемнигеринин дуу-заны-биле чоңга тыйлыр ажуу-сарын чорудуп, эржөөк чүгүлө экономиктиг санаашкынынын дарый эгелеп, түнелде үндүрерин үе негеп келген.

«Халын» совхозтун кол инженерини. Бухгалтериядан бирээни, ажил-агый эргелекчин эргелекчилерин, кой бригадинин, гараж эргелекчинин штаттын совхозтун шалымындал уштурун, ол албан-дуулааларын ажилын өске эштерге немей хүдээлдирерин кол экономист сумелгез. Манап кижж бол-даага маргылаа чок болур ужурут турган, ыччалаа-даа байдал дедир талазынче барганы элдеп.

Далар-оол МОНГУШ, «Халын» совхозтун кол инженерини.

«Халын» совхозтун кол инженерини. Бухгалтериядан бирээни, ажил-агый эргелекчин эргелекчилерин, кой бригадинин, гараж эргелекчинин штаттын совхозтун шалымындал уштурун, ол албан-дуулааларын ажилын өске эштерге немей хүдээлдирерин кол экономист сумелгез.

«АНГЫЛАНЫ БЕРЗИВИССЕ ШЫДААР БИС БЕ?»

Бо чылдын февраль 5-те «Шын» солунда «Удуртукчунун хомудалы» деп чүүлге база черле ынчаш бистин Дус-Дагга дус будурулгезинин дугайында бистин амгы ажил-үлөвчүс кандыг байдалга туруп турарын биживес арга чок апарган деп санааш, солунче мону бижип тур бис.

«Хемик» кооперативтер каттыгышыккыннын даргазы Алыно-оол Монгушту дус сөөртүп алырынын бергезин дугайында бижээр чүүлүндө шын фактылар бар болбай канчаар. Билгизги барынын эвонин чамдык ажил-үлөвчүлүгү бо үеде дус сөөртүп алырында улуг бергезини билги турар бис. Бирээле, дус салдып алыр дээр ажил-агыйлар, араатар болгаш өске-даа будурулгелер черлерин эгелдеп ашка-төгерики, материалдыг курадырлар, техника-биле хандыгырлар турар «Каа-Хем» разрезинин бухгалтеризинче шил-чиктеп, оон соонда агар санче ашкыра кирген соонда дусту бистер төлөөш шаа-биле чүдүрүп чорудуп турар бис. Бир эвес ашка-төгерики чедир шил-чиктеп, орнажылга-соокчулга азы ол хевирлиг-еске бандыктыгынын турар доктритилер чок болза, бистер алу-дусту чүдүрүп шыдавас бис. А бир эвес биске дорт келгеш, кандыг-бир керээ чарып, ынчаш ол дугайында чугаалаш кылга болза, херек өскө-болбай кичинаар. Рынок дээрле рынок болгай. Онда чалаарда тавыш-көрүш, тала дүштүп, ийи-бир-ла мчаар продукция үндүрүс болзувусса, биске ол дээр бугу чарыгдаларын кым төлөп бээрли? Бистин кылмып турар бугу ажил-чорудулгавысты болгаш ол дээр үндүрүп турар чарыгдаларын шүтүзүп «Каа-Хем» разрезинин бухгалтеризин, экономист санаар орап болгай. Ашка-төгерики разрезтин агар санчыне шил-чиктеп, оон каттап барып, саазын алгаш Дус-Дагга берге дээрзин билер бис. Ындыг-даа болза, ол дээрле разрезтин нинти удуртулганын тургузуп каан дүгүрү-дүр.

Ажылдар техникавыс боттарынын үе-шагын эрттир улгаткан, ашка-шалын төлөөрү наршылаан. Бо хүнерде дус будурулгезинде ажылдап турар кижилер барык ийи ажил-үлөвчүлүгү катары харылап турар. А ийи дугаар кылмып турар ажилы дээр оон чүгө 30 хире хуузуун шалын кылдыр ап турар. А бир эвес ийги ажилды ангы кижилер кызын дээр болза, анчаа төлөөр ашка-төгери-ла, ажилдар машина-техника-лаа чок болуулу турар. Ычангаш чок бүтүнчү чыгалааганна бистин дус будурулгезин улуг кызыр-ылдага таварышкан болгаш чок хүнерде булун карьерде чүгө 15-ле кижж ажылдап турар чыгалааны ол.

дээр, а оон соонда түрүп алыр. Ашка-төгерики кым төлөөр, артык кезектерин кайыны алыры дээр ышкаш нарын айтырыл улажып-ла келер. Бизин чалаарда чарыгдал турарыныс кывар-чаар материалдарын, энергия өртөөн кайыны алыр бис? Чок. Бо черле дакка берге, нарын дээрзин бисте хол-биле түдүп, карак-биле көрүп турар улус кымын-лаа мурнай билип, меделер турар бис.

Амгы үеде бистин дус будурулгезин 1 тонна белен дусту 40 муң рубльге салдып турар бис. Чамдык кижилер ону хөдөк аар эртекте деп бил-лүп тур боор. Чок. Бир тонна дусту каштып, тып, дой-доу-раан аштып-арыгып, чүдүрүп

«Каа-Хем» разрезинин удуртулгасын болза бистин дус будурулгезин ботундан ам келергей ыраактап турар. Ол коңчүт шын. Бистер ажи-биле чугаалаага разрезке анча-ла аар чүкк болуп турар бис. Бистер оон айгыланы бээр болзувусса, оларга ды-ка ажыктыг. «Кара алдына» бистин хевээни чүчү боор. Бистин кижини турар орулга джижип турар каш ботбак кө-пөвөсиз разрезке чүгү-даа бол-бас чүвө-дир: та кино, та кино-бе! Бир эвес дус будурулгезин разрезтен аңгылааны болза разрезке хааны ажыктыг: оларын биске чарыгдал тур-дар бугу чүдүлдөр кызырдыр, харын-даа ашка-төгерики кө-пөвөсүлү апарар. Кыскасы-биле чугаалаарга, оларга ыңг-лаа, соок-лаа эвес болур.

- Дусту хереклекчилер албастан
- Кожун чыгаргызын шилчир бе?
- Разрезке изиг-даа, соок-даа эвес.
- Президентиге дилээвис.

Манчаа «дус будурулгезин Дус-Даг үлүзү чүк мурнулда хуужудуп албаан улус боор» деп айтырып чыгара-ла тургустуну кээр чадавас. Бисте хуужудулга шаг-лаа эгелээни болгай. Ыччаарга бистер ол дугайында мур-нунда-ла болуп турган бис. Ындыг-даа болза устулде ажил-агыйныс ышкаш бистер ол хире улуг будурулгезин хуужудулга алыр болзу-вусса, үе-шиг үлөм бөгөтөл келерге дусту чүчүл-биле ка-зып, канчаар ажилдар бис деп чүвени хандыр болган бис. Дус будурулгезинен ки-рип турар ашка-төгерики оо-лаа чангыс бүүдөөр өртөөнө бизин оранчок четес болуп турар. Ычангаш бо бугу са-наашкынынын кылгаш, бу-дурлуени хуужуугаш деп дорт түнелге келгенге бистин хуужудулганы кылбай бар-ган бир кол чыгалааган улус. Мынчангаш хамык уюм-дусту казып будурулгезин бол-ган ону салып-сайгарында кол чыгалаан ол болуп тур-вар. Бир эвес бистер дусту чыл бурде миллион-миллион тонна-лаа казып турган болзувусса, оон долчуз-биле сайгарары ам болдунмас. ажил-агыйлар-да, өске-даа черлер оон өртөө аар-дыр дээр албай турар.

Амгы үеде бис карьерини ажил-инин шуудалып алыр дээр чыгалап тургувуста бисти хажызындалан база бир күш ыйдып эгелээр. Ол чүл дээр-ге Дус-Дагдын дус будурулгезин бугу кожуун чыгаргызын чегер дугайында чугаа бо хүнерде туруп турар. Ук будурулге чери бистин ажылдап турар оран-саваныс болганда манап хамаарышын болза каш өстөп чугаалар болуп турар бис. Ашка-төгерики чедир, өртөө-лүгү курадырлар, артык кезектер, кыл-вар-чаар материалдар чок болза мындыг берге үеде дус будурулгезинин кожунун эр-лер-ге чарыгдалыныс кирер ээр-ге-ле үлдүмөс аар чүкүтү кыр-кырына болунче тө-сөп алыр-биле демей болуп турар-дыр. Чер харын, «Каа-Хем» разрезин бо будурулгезини кожуунга халас берген-дыр. Бистин ийи бугу техниканыс үлүг-ла дие 2-3 ай ажил-

Бистин ажылдап турар байдалдарыныс өске черлерге көөрдө дыка болдуң. Оон-чө-сектиг танымал хамаанок, бисте чангыс шаг-лаа бизин бисте ол дугайында мур-нунда-ла болуп турган бис. Ындыг-даа болза устулде ажил-агыйныс ышкаш бистер ол хире улуг будурулгезин хуужудулга алыр болзу-вусса, үе-шиг үлөм бөгөтөл келерге дусту чүчүл-биле ка-зып, канчаар ажилдар бис деп чүвени хандыр болган бис. Дус будурулгезинен ки-рип турар ашка-төгерики оо-лаа чангыс бүүдөөр өртөөнө бизин оранчок четес болуп турар. Ычангаш бо бугу са-наашкынынын кылгаш, бу-дурлуени хуужуугаш деп дорт түнелге келгенге бистин хуужудулганы кылбай бар-ган бир кол чыгалааган улус. Мынчангаш хамык уюм-дусту казып будурулгезин бол-ган ону салып-сайгарында кол чыгалаан ол болуп тур-вар. Бир эвес бистер дусту чыл бурде миллион-миллион тонна-лаа казып турган болзувусса, оон долчуз-биле сайгарары ам болдунмас. ажил-агыйлар-да, өске-даа черлер оон өртөө аар-дыр дээр албай турар.

чорударына чарыгдалар хе-риг кырында 200 муң рубль чокушалап турар. Ол өртөк моон сонгаар улам эсер. Ын-дыг-даа болза лаа дузунуң кол хереклекчилерин көлөз ажил-агый будурулгезинде ажилдап турар кижилер барык ийи ажил-үлөвчүлүгү катары харылап турар. А ийи дугаар кылмып турар ажилы дээр оон чүгө 30 хире хуузуун шалын кылдыр ап турар. А бир эвес ийги ажилды ангы кижилер кызын дээр болза, анчаа төлөөр ашка-төгери-ла, ажилдар машина-техника-лаа чок болуулу турар. Ычангаш чок бүтүнчү чыгалааганна бистин дус будурулгезин улуг кызыр-ылдага таварышкан болгаш чок хүнерде булун карьерде чүгө 15-ле кижж ажылдап турар чыгалааны ол.

Тыва Республиканын Пре-зидентини Ш. Д. Ооржакка «Шын» солунун арнын ажил-лап, каш сөстү дамчылар бол-дуан ийги бис. Бистин дус будурулгезин республиканын улус ажил-агыйнын дус-биле хандырдыр турар чангыс хуураагыр чери. Республика рынокче шилчип кирген-биле холбоштыр өске-даа черлерде ышкаш бисте база байдал дыка нарындал келген. Си-лерин-биле бистин коллек-тив ужуражыр дээр моон мурнунда-лаа чыгалаа чал-дыгавыс. Бистин участоктун удуртулганында каш кижж төлө болуп алгаш, Кызыл-ча чөк бээривисе Силерини орунунага өске даргалар хү-дээп алышкын кылдыр-дыр. А бистер Силерин-биле аял-лап ужуражыр, сеткек салы-жыктыны ак-кара чыкка кы-лап, ажалымы дээр күзелдиг бис. Бир эвес чоокку үеде ийикке азы кылдыр-бил өйле бистин өвүргө чарыгдал апаныр-нара Дус-Дагдын дус буду-рулгезинне кээп, бистернин-биле чугаалажып, арга-сүме-рини берип, алдап кээрнерин улуг-биле дилеп турар бис. Бистин бөгүтүн берге-дешкининне дээрле-ле рес-публиканын хүн бугу амды-ралы, ажил-ынды, келер үези деп идетеп, биллп турар бис.

Амгы үеде бис карьерини ажил-инин шуудалып алыр дээр чыгалап тургувуста бисти хажызындалан база бир күш ыйдып эгелээр. Ол чүл дээр-ге Дус-Дагдын дус будурулгезин бугу кожуун чыгаргызын чегер дугайында чугаа бо хүнерде туруп турар. Ук будурулге чери бистин ажылдап турар оран-саваныс болганда манап хамаарышын болза каш өстөп чугаалар болуп турар бис. Ашка-төгерики чедир, өртөө-лүгү курадырлар, артык кезектер, кыл-вар-чаар материалдар чок болза мындыг берге үеде дус будурулгезинин кожунун эр-лер-ге чарыгдалыныс кирер ээр-ге-ле үлдүмөс аар чүкүтү кыр-кырына болунче тө-сөп алыр-биле демей болуп турар-дыр. Чер харын, «Каа-Хем» разрезин бо будурулгезини кожуунга халас берген-дыр. Бистин ийи бугу техниканыс үлүг-ла дие 2-3 ай ажил-

ДЕТКЫДИП ЧОРУУР БОЛЗУВУССА...

Далган, тараа, хлеб — кижини ченимий кол өзө дээрзин билбес кижж чок. Бракны Дамсы-Аксы суурже далганын үзүктелдирип сөөртүп, хлебти чоңга чедиртир бижирип турары өөрчүгүч. Ур-гүлүч эвес-даа бол, аар өртөк-тиг хлебтин шыныры куудалып, чиг болу бээр хомандыг, ам канчаар, чиг-лаа болза, шилчээш-ле оран-дыр бис. Хлеб бижарар ыкжи өл болганында чедир бышпайн турар чадавас. Хлебти кезээле чиг болуп турар деп бижип, чугаалап шылаас мен. Ындыг бышпайн хлебти боттарыныс хаарып-даа чир-дир бис.

Кижж эмелгези, урулгар сазы, школа интерналы дээр ышкаш албан черлери чени-нин арты-биле хаваң, дагаа азырал, оларыннын артык-шылдыын чоңга салдып турар. Мурнуку чылдарда ышкаш, тектүп чыдар чем кайла боор? Кижж бурзуу камналгата өөренер, азы-ченин өйлен садар, өйлеп чир болу бер-гене шөгүр бо. Ашка-төгери-китин шаа-биле санап, чар-гырлар болунара, чедим-ме, туренин амырлардын кудургайнычче кире бербес си-лер деп сумени кадыксаар ийик мен.

Бистин суурувустун садыр-ларында азы-чем аймаа шаа-биле бар-дыр. Өртөө-ле аар харын. Чоктуң орунуга, өртөө аар-даа бол, бараннар турар-ла болза, кижини сагыныга эки. Дус, шай, таакпы харын бо-ла үстү бээр.

Кыжын соок үелерде ногаа аймаан ыраккы Кара-Хөлче че-дирери берге болбайн аан. Оон-биле кады кывар-чаар ма-териалдар база болгачок-ла үстү бээр кончүг-дур.

Суурун чоңунуң амырдыр-дынга шаптарызын, хала-дыг чүвө — арага садар «ад-рестерин» көүдөп турары. Араганы ишлес кижилерге, хей-нитинге бужурганчыг дуву-рзынни болуруп турар. Арагалашкында кажан-даа эки чүвө кижж дынап көр-бөс. Арагалашкында кан-дыг-даа багай чүдүлөр манап

Сергей КУЖУГЕТ. Бай-Тайга кожуун.

ЫТ БӨРҮ ДОЮ БОЛГАН

Бо чылдын бистин Нарын сумузунун левикээринде бөрү келергей көүдөүн. Олар колдуула Усту, Ортаа, Алым-Доопчуларда, Чыраалыктыр-да, Нарын хемин мурнуу сынында, Кара-Сайбар, Шо-дуу черлерде турар араг ажил-агыйлар, пенсионер кижилерин мал-маганын хала-дал турарлар. Чоокта чаа Усту-Доопчула чурттап орап пенсионерлер Доңчүт Сосур-барам, Данаа Белчээ сулгар-лык коланында ырак өскөсө куудуңгү бени 8 бөрү түдүп чий бээр орта, коланда турган ийди ап анаа манажын челин турар, бир ыдын чазып бөрү-лер удуу туткаш, чаа чип каан өске малы алдырууна.

Дорж ЧЫРГАЛ-ООЛ. Эрзин кожуун.

ХОЛ ИЗИН БУТ ЧАНДЫР БАСПАС

Ортумак школаны доозуп тура-ла, Дмит-рий көдээ ажил-агыйга бодунун келир үеде-ги ажил, амырдаларын холбоар изиг күзелди илередиң турган. «Кым болур сен?» деп тема-лыг кезжээ-даа, доозукчу класска ындыг айтырыгы чогоадыгга-даа ол дорту-биле — «көдээ ажил-агыйга ажилдар мен» дээр чорраан.

1967 чылдын чазы. Кы-зылдын көдээ ажил-агый тех-никумунун ээлчектег доозук-чуларынын ортумак тускай эртемийн дипломн аларына турсааткан доозукчулар кезжээ. «Агрономич ортумак тускай эртемийн дипломн Дмитрий Дамдынович Дамдынга тыпыс түр» деп, техникумун директору чартап-ныр билек, чолдаскымаар дүт-сыйныг-лаа болза, шала ты-рын мага-боттуг авыяк «топтүг-томаанын» шим сал-гай» дээниң оожум үндү келгеш, багынызын холун-дал бодунун хей чылдарла болуп, чүкүчү чоовааны тус-кай эртемийн челип догманы бадыткаар күштүг догманы дипломун күштүг үрели бээр чүвө деп, ийи холлап барып сөгөйип алган.

Анык доозукчулар күш-ажылы багыны Улуг-Хем кожуунун «Улуг-Хан» совхо-зунга агрономич ажилдааны-биле эгелээр. Совхозтун ий-нчангы төвү Саян далайын «алаачы» кире берген Көк-Чыраа суурга чед бээрге, совхоз директору Виктор Дмитриевич Куркутов ону чыгып хүдээп ап, Дмитриийн дужаалды, оон документле-рин кичээлгеп танышкыш,

«өөренирин-даа багай эвес турган-дыр, ам ону амдыр-далга көргүзери өрткан мын-дыг бе? Анык тускай эртем-нигер билес херек, херек. Бистин совхоз-лаа интерна-ционалы совхоз-лаа болгай. Таныйкыл ал, бо болза бурят чоңунуң олгу Тимофей Анто-плович Куданов-тур, улуг агрономувус. Каая канчаар ажилдап эгелээриниң ол сум-мел бээр. Билдинмес айты-рымдар туруп келсе, оон ай-тырып ап турар сен» деп ча-гаан.

Камыин-даа төрөөн чери, чангыккан хал-дунма чоңу чедире кончүт, Дмитриийн дү-дүлгө хандырып, Көзүдө ажил-агый яамасы дараазында чы-гуула аан өскөн-терези Чогу-зунче ажилдап чорудуң чө-шпөөн. 1968 чылдан эгел-ээр азы 25 чыл ажыр Того-ло кожуунун «Май-1» совхозу-да (колхоз турда келгеш) док-тамаал улуг агрономич ажил-дап келгени, шынал-ла, Дмит-рийнң школады чылдарында төрүттүнген изиг күзел-инин күштүгү, тускай эртемий-ге бердингенин көргүзүп ту-рар дие хөөредиг болбас.

Ваштайгы чылдарда «Май-1» колхозка (баштар черин даргазы Биче-оол Менгири-

евич Ооржак турган) ажил-тоо келгени Дмитрий Дам-дынович мынчаар сактып чу-гаалар: — Колхозтун нинти тараа шөлдү 750 гектар турган чүвө, орта шөлү, арбай база мал чени культуураларын тарып турдусуң. Кажан 1970 чылда мелиорация черинин үлүзү чамдык девискээлдерин ха-тиран болгаш өске-лаа унш-терин аштап-арыгалаан соон-да, тарылга шөлү 1015 гек-тар четкен. Ол үеде багай эвес дүжүтү-даа ап турган бис — ынчан ажил-ишчилер-ин хей-адынын улуг, белик турганынчы херечини, түнө-лө деп болуп чоруву мен.

— Эрги деп черге тараан мал ченинин бир гектарын-даан 120 центнер, а арбайын-дыр гектарында 10-12 цент-нер дүжүлүп ап турган эле-ривис бап Чалды-Чарга та-лан картофельнин бир гектарында 80-лең 90 центнер дүжүлүп ап турдусуң. Кара-Булдун мал чени культуу-раларында рапыты силоска та-рып, черле багай эвес көр-гүзүлгелерин чедип ап турган бис.

Амгы үеде совхозта мал бажы, машина-техниканың эвээжээни үрезин өртөөнүн улгатканы, ашка-хөрөнгини бергелээниле тарылга шө-лүн май-биржилер элээр кызырган. Нинти тарылга шөлү 400 гектар чедир кызы-рылган. Ында олар чылдын-ла арбай, сыныга база силос культуураларын тарып турар.

— Нинтинин малынга эрт-кен чылды 1200 тонна ситен-

ни белеткел. 1500 тонна си-лосту салып алыдыс. Ол көргүзүлгелерде база-ла бис-тин хову ажилдакчылары-нын — үлүг-хуузу киргени билдингир. Аргы, Эрги, Чу-муртуг. Арын Ак-Хем деп черлерден тараа аажарына болгаш мал чени кызырына тракторист Николай Перня-ка, Амилет Даржаа, Констан-тин Бараан, комбайнер Кал-зан болгаш өскөлөр-лаа ха-маарышкан ажилына кызы-мак чоруп көргүзүп турар-лар — деп, Дмитриий Дамды-нович чедир бодунун чанын болгаш, болуу мактаар хөлүчү чок болду. «Бо чылдыг чак-кы тарылгазын ажилдаары-биле үрезинте 20 тонна сула-ны Чөөн-Хемчик кожуунун «Октябрь» 30 чылды совхоз-та, а 20 тонна арбай үре-зини Кызылдын сайгарына баазындалан алыр-биле ду-ружуп чугалажып алган. Оон алтыр-биле ажиң келгени бо» деп чугалады.

Ынча хей чылдарда чангыс ажил-агыйда доктамаал аг-рономич келген Дмитриий Дамдыновичинң хамаарыш-каны ажилына ээ-харыысал-галын совхоз дирекциязын-даа, кожуунун көдээ ажил-агый эргеледи-лаа үнелээр, мактаар. Болунчу тускай би-лини бедилди үенин агамы-биле түдүш ажилдаас бол-за хожок деп чүвени ол би-лир. Ычангаш 1982 чылда Биске хоорайга, 1986 чылда Красноярскте билгит бедиле-ринин күстөбинга чораян оон бир херечини.

Эки ажилдыг кижини эш-

ам оон туудун удатпас доо-зар деп турарың Дмитриий Дамдынович бүүрөттү.

«Колос» араг ажил-агый-нын өе баазы болуп бот-танганын ху 20 инээнин се-зин олар саап турар. Бүдүр-гө сулу-биле Ий сурунун үлүгүлөр садып өөрүсө, оларын дегинес боор. Ават ажил-агыйны ху тракторлуг болгаш топкалы хуу белеткел, керээ сагтар суурнуң албан черле-ринге, оорганацияларга са-дып, сайгарып турар. Ол ышкаш чыын Ушле-Хөлдө болук туткаш Ий болгаш Тогоора-Хем суурларын чур-такчылары эвээш-биче-даа чолза, хандырын турарына чон өөрүкүзүн илередиң кел-ген. Устулде айткан ажил-дары араг ажил-агый бот-тарынын кужу, ашка-төгери-ни биле кылдып сайгардып ту-руп салган, улус ажил-агыйнын агны-ангы адырларында эки ажилдап чорурлар: ийини чолочагы, бирээни тракторист мергежилдиг. Улуг олгу Ва-лерий Дамдын Чалаана АТЕ-зинде чолочагы, оон бичелери ачазы-биле кады «Май 1» совхозта: Байлак — чолочагы, а Белек — тракторист.

Белек Дамдын өөнүн ээзи Аяна биле «Колос» деп араг ажил-агыйнын ажилды, агны-чаны ажилдарын кылдып эгел-ээрин айтыры өөрүчүт. Оларын тургала Ушле-Хөл чедир. Эртен чылың бот-тарынын кужу-биле ийи чаа кыштагы туудуп эгелээнер,

Чалай СОТЛА.

</

БОТТУГ ДУЗАНЫ ЧЕДИРЕР БИС

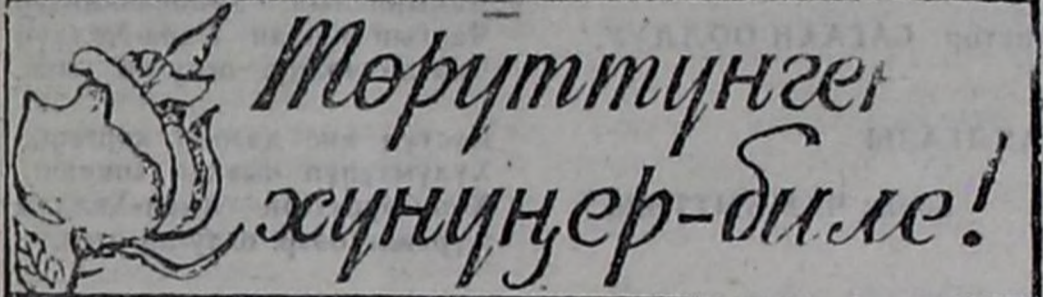
Сергей Порбю атты улусчу чогаалдыг төвүнүн ажилдакчылары чокта чаа Чаа-Хөл коюунун клуб албан черлерини ажилдакчыларыга дуза чедирер-биле чораш. Төптүн ажилдакчылары коюунун клуб ажилдакчылары-биле ажурлажып, ижин-карак чогуу алыштып чугааны кылдып, моон сонга олорго чогаалдык, методик дузаны чедирерини, ажилдакчылар канчаар организаастаарынын, көрүлдө, фестивалдарга белетке дагыныла, улусчу чогаалдыктын чаа-чаа угланууларынын дузайнда чугааны, дугуржулганы кылганын.

Семинар хевирлиг ажурлажылга Чаа-Хөл коюунун клуб албан черлерини ажилдакчылары шупту киржи, республикада чаа тургустуну турар тыва хөгжүм херекселери кылды мастерскаяны директору Николай Ооржак, улусчу чогаалдыг төвүнүн эртем ажилдакчысы Джульета Сулдуу, авторлук ажилдакчылары Зинаида Ондар, Ирина Соскур-оол, клубтар ажилдакчылары талазы-биле методист Татьяна Доржу олар киришкенер. Районун клуб албан черлеринде ажилдакчылар шупту чүгө ортук эртемниг, улусчу театрын режиссеру, районун Культура бажынын директору, чурукчу, балетмейстер Лусай эртем чогуунда ажил хөвүейн турары, специалистер чалаар дээрге бажы-балат чогуу, материал-техниктиг баазанын коошаан культура кылдынын эргелениши Ш. Д. Давында, Ак-Турунун уран чуулдуручу К. М. Анай-оол, топ библиотек системанын директору З. Т. Куд-бузек-оол, орукка ажурлашканын Ак-Турунун музыка школасынын директору Юрий Ошубула-аа улуг дугурелдиге чугаалан турдулар. Оларын чугааны Ак-Турунун, Кзыл-Даттын, Чаа-Хөлдүн клуб албан черлерини чорунушта баштаатканын, клубтарын яды-турениг байдалы каракка чарыкчыг кылдыр көстүр чорду.

Блангия байлаа Ак-Турунда оша багай, соок, сонга хаалгалар бузук-чарык, этсе чок кай-даа культура одаанда сена хестери, көжегелер, сонга хестер шупту чок. Ак-Турунун одалга системанын эде кыдыр айттыр ам-даа боттанмайт турар. 20 ажыг чыл иштинде кайтал септелге кылбаан ол бажыны көөрге, шупту-ла коргунуу.

Чаа-Хөлдүн төвүнде культураны төвү болгу дег чер биеги-ле чуртталга бажыныда хевээр, а музыка школазы

Сергей Порбю атты улусчу чогаалдыг төвүнүн директору.

Бистин ынак авазыс Светлана Байровна Данзын-оол бөгүн, март 12-де, 50 харлаар. Ол ам 20 ажыг чыл дугузунда телеаромкитеге журналист болуп ажилдап келген. Боду ажилында берилген, радиодинакчыларыга, коллективине хундуктедиг, Адыска төртүтүгүн хуну-биле сектиллистин ханызындай бай чедирин, калыкшыды, аас-кожикти, чогаалдык ажилдары, амыдыралында-лаа улуг-улуг челишкенин күзедис.

Өвүнү ээси Ким Данзын-оол, оолдары—Сергей, Буян, Тэмэр, Арбай.

Бистин эргим ынак авазыс Бак-Көк Байкараевна БОРЗУК бо чылдын март 15-те 56 харлаар. Авазыс Кзыл хөгжүмүнүн Баян-Кол суурда авазыс Кускар Хозалыгы-биле өр-бүлө тутканында бээр ам 38 чыл иштинде чурттап чоруурлар. Олар өрт оолду болгаш ий кысты төрөш өстүрүп кааннар. Ийначан эргим авазыс төртүтүгүн хуну таварыштыр айна кан дег калыкшыды, аас-кежини, ам-даа улуг начы назаларын күзүп түб.

Ууглары, оолдары, кенээтери болгаш оларын ажителдери.

Бистин хундулуг акыныс Александр Сагаатыевич ТАВА март 15-те 63 харлаар. Акыныска бижиге калыкшыды, аас-кежини күзедис.

Алдан үштөөн акыныска Алдар-мактал оштал канчаар. Аржаан суглуг Эвзинииске Ам-даа чүч чыл чуртта, акый.

Дуумалары Желя Өвүгү, Ширме Иешу, Кувлар Самма, Додумажан Ямаа, Норбу Вера, Арзача Саара, Эрини сүүр.

Хундус 11-16 чамдык коюуннарда 0-7 гораус чедип сооп.

Кызылда бичи булттаар. Хаттын кужу коожак. Дүне 33-35 хундус 13-15 гораус соок болур.

Ийин хевирини агаары. Кадыы коожак кижилерге таарымчалыг хун. Автордуктага көстүрү эки.

Кызыл хорай Красноармейска, 100. Индекс 687000

Түрүткүчлери ТЫВА РЕПУБЛИКАСЫН ЧАЗАА БОЛГУН ИШТИН СОЛУННУН РЕДАКЦИЈА КОЛЛЕКТИВИ.

Солун несиада 5 катар үнер, Хемээди 2 паралага амазы.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

ПОНЕДЕЛЬНИК

МАРТ 14

БИРГИ ПРОГРАММА

«ОСТАНКИНО» канал

6.00 Улуг-хун. 6.45 Эргени сула шимчээшкннер. 6.55, 15.20, 18.20, 21.20 Дамчыдылгалар программасы. 7.00 Эр-

тен 9.15 Көр, дынна... 9.35 «Амыдыралдыг аар-саар уржуктары». Телесериал. 38-ки сериясы. 10.05 «Айылдыг анаа таварылга». Мультифильм. 10.15 Футбол. 10.45 Будау чылда — огород. 11.15 Уругларга дамчыдылга. 12.00—12.10 Мелдээр.

15.00 Мелдээр. 15.25 Сайгарлыкчы. 16.20 Н. А. Рим-

ВТОРНИК

МАРТ 15

БИРГИ ПРОГРАММА

«ОСТАНКИНО» канал

6.00 Мелдээр. 6.35, 15.20, 18.20, 21.20 Дамчыдылгалар программасы. 6.40 Эргени сула шимчээшкннер. 6.50 Эртен. 9.05 Шимчөөс хөргени рингогуну дугайында допчулал. 9.20 Хөгүг аялгалар. 9.40 «Анаа-ла Мария дээр». Уран-чечен фильм. 10.30 Кижиг болгаш хоойлу. 11.00 Тала-

тылар болгаш мөгейкичлер. 11.50 Пресс-экспресс. 12.00 Мелдээр. 12.10—13.10 Режиссер Ю. Великийнин фильмнери «Георгий Свиридов».

15.00 Мелдээр. 15.25 Сайгарлыкчы. 15.50 Ажил-херек дугайында мелдээр. 16.05 Херек. 16.15 «Том Соьер». Мультифильм. (Япония). 16.40 Талантылар болгаш мөгейкичлер. 17.30 Силерге организаастаан ажурлажылга. Ю. Бондарев. 18.00 Мелдээр. 18.25 Чажыды-биле. 18.55 «Анаа-ла Мария дээр». Уран-чечен

СРЕДА

МАРТ 16

БИРГИ ПРОГРАММА

«ОСТАНКИНО» канал

6.00 Мелдээр. 6.35, 15.20, 18.20, 21.20 Дамчыдылгалар программасы. 6.40 Эргени сула шимчээшкннер. 6.50 Эртен. 9.05 Шимчөөс хөргени рингогуну дугайында допчулал. 9.20 «Сааскан». 9.40 «Анаа-ла Мария дээр». Уран-

чечен фильм. 10.30 Аян-чорукчулар клубу. 11.20 Музыкалыг карусель. 11.50 Пресс-экспресс. 12.00 Мелдээр. 12.10—12.40 «Горжак болгаш өскелер-даа». Телесериал. 16-гы сериясы.

15.00 Мелдээр. 15.25 Сайгарлыкчы. 16.20 «Том Соьер». Мультифильм. (Япония). 16.30 Музыкалыг карусель. 17.20 «Ужук чорук бажы». Мультифильм. 31-ги сериясы. 17.50 СБ-нин чажыды. 18.00 Мелдээр. 18.25 Мир. 18.50 Доку-

ЧЕТВЕРГ

МАРТ 17

БИРГИ ПРОГРАММА

«ОСТАНКИНО» канал

6.00 Мелдээр. 6.35, 15.20, 18.20, 21.20 Дамчыдылгалар программасы. 6.40 Эргени сула шимчээшкннер. 6.50 Эртен. 9.05 Шимчөөс хөргени рингогуну дугайында допчулал. 9.20 «Хөгүг чаш назиндан чуртуула». Мультифильм. 9.40 «Анаа-ла Мария дээр». Уран-чечен фильм. 10.30 Ди-

риг амытаннар аймаа. 11.10 «Он алы харлыгыга чедир болгаш оон-да ору назилгалар». 11.50 Пресс-экспресс. 12.00 Мелдээр. 12.10—13.00 Футбол. Чемпионар лигазы.

15.00 Мелдээр. 15.25 Сайгарлыкчы. 16.05 «Том Соьер». Мультифильм. (Япония). 16.30 Бирааж Належа Крэгина-биле ажурлажылга. 17.00 Мультифильм. 17.10 «Он алы харлыгыга чедир болгаш оон-да ору назилгалар». 17.50 Технодром. 18.00 Мелдээр. 18.25 Лабиринт. 18.50 Доку-

ПЯТНИЦА

МАРТ 18

БИРГИ ПРОГРАММА

«ОСТАНКИНО» канал

6.00 Мелдээр. 6.35, 15.20, 18.20, 21.20 Дамчыдылгалар программасы. 6.40 Эргени сула шимчээшкннер. 6.50 Эртен. 9.05 Шимчөөс хөргени рингогуну дугайында допчулал. 9.20 «Хөгүг чаш назиндан чуртуула». Мультифильм. 9.40 «Анаа-ла Мария дээр». Уран-чечен фильм. 10.30 Ди-

Пресс-экспресс. 12.00 Мелдээр. 12.10—12.40 «Горжак болгаш өскелер-даа». Телесериал. 17-гы сериясы.

15.00 Мелдээр. 15.25 Ажил-херек дугайында хроника. 15.35 «Видж». 15.55 Бизнес-класс. 16.10 Уругларга фильм. 17.00 Компас-тоол. 17.50 Өнүч ээзиниң эге билдигери. 18.00 Мелдээр. 18.25 Кижиг болгаш хоойлу. 19.15 Америка М. Тараттанын көргө-биле. 19.45 Хундугазыннар шөлу. 20.40 Тамчыктыг

СУББОТА

МАРТ 19

БИРГИ ПРОГРАММА

«ОСТАНКИНО» канал

7.05, 15.10, 21.20 Дамчыдылгалар программасы. 7.10 Эргени сула шимчээшкннер. 7.20 Ажылгы кижини суббота эргени. 7.55 Мелдээр. 8.30 Спорт-шанс. 9.00 «Мара-

фон-15» — чаштарга. 9.30 Мир. 9.55 Эргени почта. 11.25 Аманнаышыкын. 11.40 Ном базары. 12.20 «Кижилернин чери». 12.50 Телефестиваль. Дизайнерлер болгаш чурукчу-модельерлер киржи. 13.10 «Зохре-Тахир». Уран-чечен фильмнин баштайгы көргүзү. 1-ги болгаш 2-ги сериялары (Туркменфильм). 15.00 Мелдээр. 15.15 «Ринальдо Ринальдо» — дээрбечиле атамыны. Уругларга уран-чечен фильм. 5-ки

ВОСКРЕСЕНЬЕ

МАРТ 20

БИРГИ ПРОГРАММА

«ОСТАНКИНО» канал

7.10, 15.10, 19.15 Дамчыдылгалар программасы. 7.15 Эргени сула шимчээшкннер. 7.25 Мелдээр. 8.00 Сагыш-

сеткил көдүрениңи шагы. 9.00 Дыш шагы. 9.25 Эртен эрте. 9.55 «Полгон». 10.25 «Спортлото». 10.40 Амыдызында дегерез бажында. 11.10 Угааныбайлар. 11.50 Чиди: Кордильерде портрет. 12.45 «Пш» демлек-биле. 13.30 Повниция. 14.00 «Пиф болгаш Геркулес». Мультифильм. 14.10 «Кустонг» командазынын суг алданы аян-чоруну. 15.00 Мелдээр. 15.15 «Мир-

КИНО

МАРТ 12-ДЕ

«НАЙЫРАЛ»: «Өлүм демдээ» 10.00, 12.00, 14.00, 16.00, 18.00 шактарда; ВИДЕОЗАЛ: «Долу холбаа» 9.30, 11.30, 13.30, 15.30, 17.30 шактарда; «КАА-ХЕМ»: «Ноябрда уруг» 13.00, 15.00, 17.00 шактарда; «ВОСТОК»: «Сээн ашаан күзүдүн» 14.00, 16.00, 18.00 шактарда; «ОТЧУГАШ»: «Чааскаан бажында» 9.10, 11.00, 13.50, 14.40, 16.30, 18.00 шактарда.

МАРТ 13-ТЕ

«НАЙЫРАЛ»: «Өлүм демдээ» 10.00, 12.00, 14.00, 16.00, 18.00 шактарда; ВИДЕОЗАЛ: «Долу холбаа» 9.30, 11.30, 13.30, 15.30, 17.30 шактарда; «КАА-ХЕМ»: «Ноябрда уруг» 13.00, 15.00, 17.00 шактарда; «ВОСТОК»: «Сээн ашаан күзүдүн» 14.00, 16.00, 18.00 шактарда; «ОТЧУГАШ»: «Чааскаан бажында» 9.10, 11.00, 13.50, 14.40, 16.30, 18.00 шактарда.

Чаа «МТЗ-80» тракторну сездээ, андаанын дүрбазы-биле калы салып түр мен.

АДРЕЗИМ: Кызыл хоорай, Лопсанчап күүлүмүзү. 44/1 кв. 67.

КИЛИСТЕР: нитилса амыдыралы — 3.34-19 3.34-98; улетпур — 3.34-49 3.38-73 көвээ ажыла-айыг — 3.39-15 3.41-18; калытка улус өөредилгези болгаш чогаал — 3.39-15 3.41-18; калытка улус өөредилгези болгаш чогаал — 3.38-82; 3.34-57; оңдуга — 3.34-34 3.34-93; чагаа — 3.39-03; корректорлар — 3.41-23; үндүрүкчүлөр — 2.27-41; солун келбиги барганы — 3.57-92 3.14-94; бухгалтерия — 3.37-11

ИНИГИ ПРОГРАММА

«РОССИЯ» канал

8.00 Мелдээр. 8.20 Автомиг. 8.25 Негеттинин тур... негеттинин тур... 8.30 Формула—730. 9.00 Чаа шугум. 9.20 Ажылгы кижилерини үези. 9.50—10.00 Мульти-пульти. «Эрседидин ийи кижиг». 14.40 Тараачынар айтыры. 15.05 «Кения Федоруну ынак кадай». Уран-чечен фильм. 16.30 Уругларга дамчыдылга. 16.45 Эки-ле чурттал чор сен. 17.00

ЭЙ-БИ-СИНИН МЕЛДЕЕРИ.

«ТЫВА» канал

18.20 Мелдээр. 18.30 «Ойна, хоорайжыгаш». 18.45 «Президент-биле кады бир шак». Телесериалдын айтырыгы-ларынга Тыва Республиканын Президентини Ш. Д. Ооржак харыдылар. (3-37-71, 3-27-69, 3-33-23). 19.45 Мелдээр. 19.55 Чарлалдар. 17.30 Чаа шугуми «Поволжье». 18.15 Реклама.

«РОССИЯ» канал

20.00 Мелдээр. 20.20 Ретүш чокка. 21.20 Улуг кижилерге мультифильм 21.30 По-

руленин айтырыгыларын дугайында. 18.45 «Спортч мөөрей». Тыванын дээди албан черлериниң спортчу командаларынын аразында маргылаа. 19.45 Мелдээр. 19.55 Чарлалдар.

«РОССИЯ» канал

20.00 Мелдээр. 20.20 «Санта-Барбара». Уран-чечен телефильм. 291-ги сериясы. 21.10 Эки-ле бадунуң-биле. 22.10 «Блаптыг чурукчу, ак сектиллиг артист, бадун өлүрүкчү». Телешинин баштайгы көргүзү. 1-ги сериясы. 23.05 Чы-

руленин айтырыгыларын дугайында. 18.45 «Спортч мөөрей». Тыванын дээди албан черлериниң спортчу командаларынын аразында маргылаа. 19.45 Мелдээр. 19.55 Чарлалдар.

20.00 Мелдээр. 20.20 «Санта-Барбара». Уран-чечен телефильм. 291-ги сериясы. 21.10 «Блаптыг чурукчу, ак сектиллиг артист, бадун өлүрүкчү». Телешинин баштайгы көргүзү. 1-ги сериясы. 23.05 Чы-

«РОССИЯ» канал

20.00 Мелдээр. 20.20 «Санта-Барбара». Уран-чечен телефильм. 291-ги сериясы. 21.10 «Блаптыг чурукчу, ак сектиллиг артист, бадун өлүрүкчү». Телешинин баштайгы көргүзү. 1-ги сериясы. 23.05 Чы-

20.00 Мелдээр. 20.20 «Санта-Барбара». Уран-чечен телефильм. 291-ги сериясы. 21.10 «Блаптыг чурукчу, ак сектиллиг артист, бадун өлүрүкчү». Телешинин баштайгы көргүзү. 1-ги сериясы. 23.05 Чы-

20.00 Мелдээр. 20.20 «Санта-Барбара». Уран-чечен телефильм. 291-ги сериясы. 21.10 «Блаптыг чурукчу, ак сектиллиг артист, бадун өлүрүкчү». Телешинин баштайгы көргүзү. 1-ги сериясы. 23.05 Чы-

«РОССИЯ» канал

20.00 Мелдээр. 20.20 «Санта-Барбара». Уран-чечен телефильм. 291-ги сериясы. 21.10 «Блаптыг чурукчу, ак сектиллиг артист, бадун өлүрүкчү». Телешинин баштайгы көргүзү. 1-ги сериясы. 23.05 Чы-

20.00 Мелдээр. 20.20 «Санта-Барбара». Уран-чечен телефильм. 291-ги сериясы. 21.10 «Блаптыг чурукчу, ак сектиллиг артист, бадун өлүрүкчү». Телешинин баштайгы көргүзү. 1-ги сериясы. 23.05 Чы-

20.00 Мелдээр. 20.20 «Санта-Барбара». Уран-чечен телефильм. 291-ги сериясы. 21.10 «Блаптыг чурукчу, ак сектиллиг артист, бадун өлүрүкчү». Телешинин баштайгы көргүзү. 1-ги сериясы. 23.05 Чы-

20.00 Мелдээр. 20.20 «Санта-Барбара». Уран-чечен телефильм. 291-ги сериясы. 21.10 «Блаптыг чурукчу, ак сектиллиг артист, бадун өлүрүкчү». Телешинин баштайгы көргүзү. 1-ги сериясы. 23.05 Чы-

«РОССИЯ» канал

20.00 Мелдээр. 20.20 «Санта-Барбара». Уран-чечен телефильм. 291-ги сериясы. 21.10 «Блаптыг чурукчу, ак сектиллиг артист, бадун өлүрүкчү». Телешинин баштайгы көргүзү. 1-ги сериясы. 23.05 Чы-

20.00 Мелдээр. 20.20 «Санта-Барбара». Уран-чечен телефильм. 291-ги сериясы. 21.10 «Блаптыг чурукчу, ак сектиллиг артист, бадун өлүрүкчү». Телешинин баштайгы көргүзү. 1-ги сериясы. 23.05 Чы-

20.00 Мелдээр. 20.20 «Санта-Барбара». Уран-чечен телефильм. 291-ги сериясы. 21.10 «Блаптыг чурукчу, ак сектиллиг артист, бадун өлүрүкчү». Телешинин баштайгы көргүзү. 1-ги сериясы. 23.05 Чы-

20.00 Мелдээр. 20.20 «Санта-Барбара». Уран-чечен телефильм. 291-ги сериясы. 21.10 «Блаптыг чурукчу, ак сектиллиг артист, бадун өлүрүкчү». Телешинин баштайгы көргүзү. 1-ги сериясы. 23.05 Чы-

20.00 Мелдээр. 20.20 «Санта-Барбара». Уран-чечен телефильм. 291-ги сериясы. 21.10 «Блаптыг чурукчу, ак сектиллиг артист, бадун өлүрүкчү». Телешинин баштайгы көргүзү. 1-ги сериясы. 23.05 Чы-

20.00 Мелдээр. 20.20 «Санта-Барбара». Уран-чечен телефильм. 291-ги сериясы. 21.10 «Блаптыг чурукчу, ак сектиллиг артист, бадун өлүрүкчү». Телешинин баштайгы көргүзү. 1-ги сериясы. 23.05 Чы-

20.00 Мелдээр. 20.20 «Санта-Барбара». Уран-чечен телефильм. 291-ги сериясы. 21.10 «Блаптыг чурукчу, ак сектиллиг артист, бадун өлүрүкчү». Телешинин баштайгы көргүзү. 1-ги сериясы. 23.05 Чы-

20.00 Мелдээр. 20.20 «Санта-Барбара». Уран-чечен телефильм. 291-ги сериясы. 21.10 «Блаптыг чурукчу, ак сектиллиг артист, бадун өлүрүкчү». Телешинин баштайгы көргүзү. 1-ги сериясы. 23.05 Чы-

20.00 Мелдээр. 20.20 «Санта-Барбара». Уран-чечен телефильм. 291-ги сериясы. 21.10 «Блаптыг чурукчу, ак сектиллиг артист, бадун өлүрүкчү». Телешинин баштайгы көргүзү. 1-ги сериясы. 23.05 Чы-

20.00 Мелдээр. 20.20 «Санта-Барбара». Уран-чечен телефильм. 291-ги сериясы. 21.10 «Блаптыг чурукчу, ак сектиллиг артист, бадун өлүрүкчү». Телешинин баштайгы көргүзү. 1-ги сериясы. 23.05 Чы-

20.00 Мелдээр. 20.20 «Санта-Барбара». Уран-чечен телефильм. 291-ги сериясы. 21.10 «Блаптыг чурукчу, ак сектиллиг артист, бадун өлүрүкчү». Телешинин баштайгы көргүзү. 1-ги сериясы. 23.05 Чы-

20.00 Мелдээр. 20.20 «Санта-Барбара». Уран-чечен телефильм. 291-ги сериясы. 21.10 «Блаптыг чурукчу, ак сектиллиг артист, бадун өлүрүкчү». Телешинин баштайгы көргүзү. 1-ги сериясы. 23.05 Чы-

20.00 Мелдээр. 2